

Innlegg Per Håkon Høisveen

Røkkør ikke fristen for klimakutt

Med dagens konsesjonssystem er det vanskelig å se at målene for elektrifisering og kutt i klimagassutslipp innen 2030 kan nås.

Per Håkon Høisveen

Per Håkon Høisveen, gjesteforsker Nordisk institutt for sjørett, Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo

● **Lar det seg gjøre å få redusert klimagassutslippene Norge har forpliktet seg til innenfor den fastsatte tidsfrist 2030 med dagens konsesjonssystem?**

Elektrifisering er det viktigste enkelttiltak for å legge til rette for grønt skifte. Kraftproduksjon fra vann, land- og havvind og sol må økes betydelig i tillegg til mye energieffektivisering. Kraftnettet må også bygges ut.

Kraftforsyningen er av våre sterkeste regulerte samfunnsområder med et omfattende regelverk for bygging av kraft og kraftoverføringsanlegg etter vassdragslovgivningen, energiloven og havenergi-lova. Kraftforsyningsanlegg flest konsesjonsbehandles som oftest etter flere av lovene.

Utbygging av fornybar kraft og kraftoverføringsanlegg er arealkrevende og fører ofte til omfattende interessekonflikter. Utbygging foretas vanligvis langt unna der kraften skal forbrukes og berører flere og ofte motstridende allmenne og private interesser.

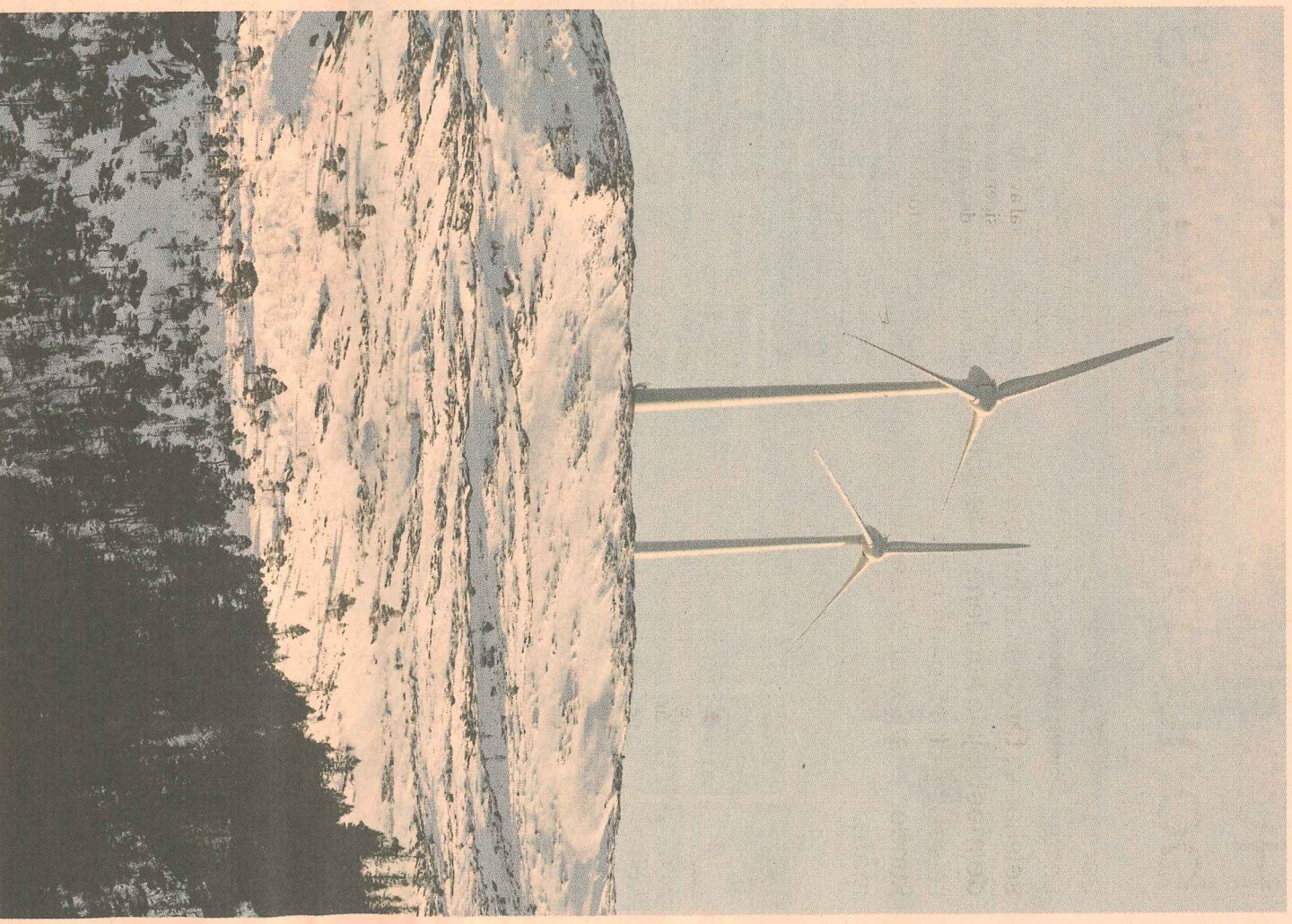
Konsesjonsbehandlingen følger forvaltningsloven. Berøres samiske interesser og reindrift, skal også konsultasjonsinstituttet ivaretas. Våre folkerettslige forpliktelser må overholdes.

Saksbehandlingen pågår vanligvis over en årrække, og for noen energitiltak opp til ti år før endelig vedtak fattes. Deretter må konsesjonæren inngå kontrakter for entrepriser, teknisk utstyr og installasjon før utbygging, som kan ta flere år.

- Et planlagt kraftutbyggingstiltak må først meldes til konsesjonsmyndigheten.
- Større kraftledninger konseptravgutredes før konsesjonsprosessen begynner.
- Melding med forslag til konsesjonsutredningsprogram fastsettes først etter høring.
- Konsesjonsutredninger skal godkjennes før det søkes om konsesjon.
- Konsesjonsøknad må sendes på høring forut for befarings og møter i distriktet.
- Berøres reindriftsinteresser, skal reinbeitedistrikt og ofte Sametinget konsulteres.
- Vindkraftbygging er nå avhengig av kommunal godkjenning. Konsesjon kan først gis når kommunen har foretatt arealregulering etter plan- og bygningsloven.

→ Uten avtaler med grunneiere og rettighetshavere er det også nødvendig med samtykke til ekspropriasjon.

For havvind må utbyggingssareal åpnes før utlysning og tildeling. Deretter utarbeides melding med forslag til konsesjonsutredningsprogram, som sendes på høring før program blir fastsatt og utredninger foretas. Konsesjonsøknad og detaljplan forelges konsesjonsmyndigheten. Både

↑ Høyt konfliktnivå krever tid til å behandle og utrede forslag, skriver Per Håkon Høisveen. Foto: Aleksander Nordahl

anlegg for produksjon og tilhørende kraftnett for havvind må ha konsesjon.

Så langt er Søre Norsjø II og Utsira Nord utlyst. Tildeling av areal finner sted ut på nyåret 2024.

De fleste vedtak om konsesjon og ekspropriasjon for bygging av fornybar kraft og kraftledninger påklages. Klagebehandlingen følger forvaltningslovens krav. Det er nødvendig med høring ofte fulgt av befarings, møter og tilleggsutredninger før det fattes endelig vedtak.

Det må langt mer til enn de forenklinger som hittil er fremlagt for å få ned tidsbruken i konsesjonsbehandlingen i tilstrekkelig grad. Det er heller ikke nok å øke saksbehandlingskapasiteten.

Fornybarneringens forslag om innføring av tidsfrist på tre år for konsesjonsmyndighetens behandling har heller ikke mye for seg. Utbygging av kraft og kraftnett fører til konflikter av forskjellig art ut fra berørte natur- og miljøhensyn og ymse næringsinteresser.

Høyt konfliktnivå krever tid til å behandle og utrede forslag om planendringer og tilpasninger for å redusere konsesjonsnivået.

Konsesjonsmyndigheten styrer ikke tempoet i kommunal behandling og tidsbruken

Det må langt mer til enn de forenklinger som hittil er fremlagt for å få ned tidsbruken

for konsesjonsutredninger. Overskridelse av en generell tidsfrist kunne få som konsekvens at det må renonseres på gjenstående konsesjonsbehandling. Det kan støte mot lovbestemte krav om høring, utredninger og klageadgang.

Våre folkerettslige forpliktelser må uansett overholdes.

Med de meldinger og konsesjonsøknader for kraftanlegg og kraftnett som er under behandling og de prosjekter som kan forventes de nærmeste år, blir det begrenset tilgang av ny kraft fra vann og landvind på nettet innen 2030.

Det er lite sannsynlig med bidrag av betydning fra havvind innen samme tid.

Med gjeldende konsesjonssystem er det derfor vanskelig å se at de fastsatte måltallene for reduksjon av klimagassutslipp og elektrifisering innen 2030 kan opprettholdes.